

Gelovigen zoeken verdieping

IPB stelt resultaten van onderzoek naar 'levende geloofsgemeenschappen' voor

- ▶ Meer dan duizend gelovigen vulden de enquête in
- ▶ In Vlaanderen zijn nog veel levende geloofsgemeenschappen
- ▶ IPB wil nu het beleid en de gemeenschappen adviseren

Christof BOUWERAERTS

Op 24 oktober organiseerde het Interdiocesaan Pastoraal Beraad, samen met het Academisch Centrum voor Praktische Theologie aan de KU Leuven, de studiedag *Levende geloofsgemeenschappen in Vlaanderen. Tussen droom en werkelijkheid*. Daar stelde het IPB de resultaten voor van een onderzoek van twee jaar naar levende geloofsgemeenschappen in Vlaanderen.

„Aanleiding voor het onderzoek was de almaar belangrijker plaats van het begrip 'levende geloofsgemeenschappen' in het discours over kerkopbouw”, zegt projectmedewerker Bert Slechten. „Het IPB wilde niet blijven steken in theoretische beschouwingen. We gingen na of gelovigen hun eigen geloofsgemeenschap als levendig ervaren en wat zij zelf belangrijk vinden om van levendigheid te kunnen spreken.”

Meer dan duizend gelovigen vulden de enquête van het IPB in, online of op papier. Van hen antwoordden 793 op voldoende vragen en die deelnames werden weerhouden voor verdere analyse. De meerderheid van de respondenten (548) behoort tot een territoriale geloofsgemeenschap (parochie, federatie) en het gaat

vooral om sterk geëngageerde gelovigen. Zowat de helft is tussen veertig en zestig jaar oud. Eén op de vijf is jonger. „We hadden geen budget voor een uitgebreide advertentiecampagne dus zijn die cijfers een fraaie respons”, meent Slechten. „Voor zware sociologische besluiten is dit staal natuurlijk te klein, maar het biedt zeker een goed beeld van wat er leeft.”

Het onderzoek lijkt alvast te bevestigen dat er in de Kerk in Vlaanderen nog altijd wat leeft. Van de 793 respondenten bestempelen er 603 hun geloofsgemeenschap als „levend”, waarvan meer dan de helft (345) zelfs als „sterk levend”. De meeste van die gemeenschappen tellen vijftig tot honderd leden. „Ook al worden we als Kerk kleiner, de omvang van die groepen vind ik toch respectabel”, zegt IPB-voorzitter Josian Caproens. „Als Kerk kunnen we dus best nog wat betekenen in de samenleving.”

„Wellicht moet het beleid meer inspelen op de noden van lokale Kerk”

Om van een levendige gemeenschap te kunnen spreken, heb je volgens de respondenten echter geen groot aantal leden nodig. Belangrijker is dat er voldoende jonge mensen behoren tot de groep, dat de leden zich actief betrokken weten, samenhangen en elkaar bemoedigen. De sfeer wordt dan ook als van grotere betekenis ervaren dan het feit of die gemeenschap dicht bij iemands deur samenkomt, al overlappen die twee doorgaans.

„De respondenten vinden gemeenschapsvorming rond een gedeelde spiritualiteit duidelijk

cruciaal”, zegt Caproens. „Ze zoeken in onze geseculariseerde samenleving bondgenoten in levensovertuiging en wensen een gemeenschap die geloofsverdieping aanbiedt. Ze willen zich niet opsluiten in hun geloofsgemeenschap. Vanuit de herbronning van hun christelijke identiteit verlangen ze deel te nemen aan het maatschappelijke leven en debat.”

Ook liturgie en sacramenten blijken een belangrijk criterium om van levendigheid te kunnen spreken. Niet-territoriale groepen, zoals basisgroepen, die in de regel geen initiatiesacramenten kunnen bedienen, geven aan dat ze dat graag zouden kunnen. Opmerkelijk is dat gelovigen eucharistie en gebedsvieringen niet beschouwen als zomaar inwisselbaar en dat ze de eucharistie nog altijd belangrijk vinden. Tegelijk ervaren de respondenten een spanning tussen gehoorzaamheid aan de voorschriften en eigen inbreng in de liturgie, al zoeken de meesten een leefbaar evenwicht.

Het IPB zal de resultaten van het onderzoek nu omvormen tot adviezen voor het beleid. „De belangrijkste conclusie is wellicht dat het beleid vooral moet inspelen op de noden van de gemeenschappen”, zegt Caproens. „Er is heel wat diversiteit op het terrein en elke groep heeft zijn eigen noden. Tegelijk moeten we kijken naar hoe gemeenschappen elkaar kunnen ondersteunen.”

Op www.gelovenbeweegt.be brengt het IPB de levende gemeenschappen letterlijk in kaart. Geloofsgemeenschappen die hun werking willen opbouwen, kunnen er ook inspiratie opdoen.

Reageren op dit artikel? Dat kan op lezersbrieven@kerknet.be

STANDPUNT

Luk VANMAERCKE

Idealen en mildheid

„Het leven is meestal sterker dan de theorie.” Dat prachtige zinnetje gebruikte de Gentse bisschop Luc Van Looy in het dagboek dat hij tijdens de gezinssynode bijhield voor het nieuwe Kerknet. In die ene *oneline* legt hij zowaar de ziel van het katholicisme. Want wat buitenstaanders soms als hypocriet bestempelen, is in werkelijkheid de deugd van de mildheid.

Je hoort de kritiek wel vaker: katholieken zeggen wel dit of dat, maar in de praktijk doen ze heel andere dingen. Ze prediken allerlei regels, maar ze houden zich er zelf niet aan. Ook gelovigen worstelen daar vaak mee. In het evangelie vertelt Jezus zijn leerlingen hoe ze moeten leven, maar in de praktijk slaag ik daar niet in. Faal ik nu? Ben ik nu een slechte christen?

Het antwoord is geruststellend: nee, gelovigen zijn geen supermensen. Ze zijn even feilbaar als om het even welke andere mens. Oef, opluchting. Houdt ons geloof dan niets in? Toch wel, het permanente streven naar een ideaal, maar in het volle besef dat we er zelden in slagen dat ideaal daadwerkelijk te realiseren. Om een cliché te recyclen: ook in het geloof is de tocht belangrijker dan de bestemming. Vergelijk het met een vriend die de marathon van Brussel loopt, maar er niet in slaagt de eindmeet te bereiken. Verwijt je die vriend dat hij een mislukking is of prijs je hem voor zijn schitterende inspanning? Dat laatste getuigt van een groter hart. En wellicht moedig je hem aan om het bij een volgende gelegenheid opnieuw te proberen.

Zo is het ook in het leven. We koesteren allemaal idealen. Christenen halen die uit het evangelie. Naastenliefde staat er met stip op één. Maar slagen we er werkelijk in om elke dag van ons leven alle andere mensen graag te zien? Bijlange niet. Zelfs de grootste heilige zal nederig zijn falen moeten bekennen. Zijn we dan hypocriet? Nee, gewoon menselijk. Wat is dan de waarde van het christendom? Dat we elke dag opnieuw proberen te leven in Jezus' spoor, want falen doet geen afbreuk aan dat ideaal. Ook als we bijvoorbeeld een medemens onrechtvaardig hebben behandeld, weten we dat we geroepen zijn en blijven om beter te doen. Het is een marathon die nooit eindigt, maar die elke dag de moeite van het lopen waard is.

Onze variant van het christendom is zachter, wijzer, realistischer. En net daarom authentieker

Wat het katholicisme onderscheidt van veel aanverwante godsdiensten, is juist de mildheid in de praktijk van het leven. Katholieken houden niet van grootsprakerige Amerikaanse televisiepredikanten, die hel en verdoemenis prediken en iedereen voortdurend verwijten een zondaar te zijn (en vervolgens zelf op overspel of belastingontduiking worden betrapt). Onze variant van het christendom is zachter, wijzer, realistischer. En net daarom authentieker. God is mens geworden, maar niet andersom. Sommigen vergeten dat wel eens en oordelen graag en scherp over hun medemens. Ze praten zichzelf een morele superioriteit aan, door anderen als minder hoogstaand te beschouwen. Jezus had het beslist over hen toen Hij zei: „Werp je niet op als rechter, opdat je niet onder het oordeel valt. Wat kijk je naar de splinter in het oog van een ander, terwijl je de balk in je eigen oog niet opmerkt?” (Matteüs 7, 1-3).

De repliek luidt dan vaak dat we niet alles mogen kapot relativiseren, dat niet zomaar alles mag en kan. Daar gaat het dus niet over. Het ideaal blijft overeind, maar de mens mag mens blijven. De marathonloper mag struikelen. Hij loopt al eens verkeerd. Soms geeft hij zelfs op, om dan later opnieuw te beginnen.

Het leven is meestal sterker dan de theorie. Een mooie, door-en-door christelijke wijsheid. Er gaapt vaak een grote kloof tussen theorie en praktijk. Dat is niet erg, want de theorie blijft het streven waard en de praktijk blijft een boeiende tocht. Dat is de ware aard van het katholicisme: grote idealen als wegwijzer, grote mildheid tegenover de reiziger.”

Liturgie blijkt een belangrijke factor van levendigheid voor een geloofsgemeenschap. © KNA-Bild

Reageren op dit artikel? Dat kan op lezersbrieven@kerknet.be